

דבר חשוב וחתיכה הראויה להתכבד

משנה ערלה פ"ג, ז:

שהיה ר"מ אומר: 'את שדרכו לימנות מקדש,
וחכמים אומרים, אינו מקדש אלא ו' דברים בלבד, ר"ע אומר ו',
ואלו הן: אגוזי פרך ורימוני בדן וחביות סתומות וחולפי תרדין וקולפי כרוב ודלעת
יוונית; רע"א אומר אף ככרות של בעל הבית.

ביצה ג:

"מיתבי: אחד ביצה שנולדה בשבת... ואם נתערבה באלף כולן אסורות". ובהמשך "וכי תימא ביצה
חשובה... ואם לאו הפומין אסורין והשולים מותרין".

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה ג

דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא שבעה דברים ואלו הן: אגוזי פרך, ורימוני בדן, וחביות
סתומות, וחלפות תרדין, וקלחי כרוב, ודלעת יוונית, וככרות של בעל הבית.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קי סעיף א

דבר חשוב אוסר במינו בכל שהוא, והם ז' דברים ואלו הם: אגוזי פרך ורימוני בדן וחביות
סתומות וחלפות תרדין וקלחי כרוב ודלעת יוונית וככרות של בעל הבית. וכן בעלי חיים חשובים
הם ואינם בטלים. אבל שאר דברים, אף על פי שדרכן למנות, הרי אלו עולים בשיעורן.
הגה: ויש אומרים דכל דבר שבמנין, דהיינו שדרכו למנותו תמיד, אינו בטל (טור בשם ר"י
וב"י). וכן נוהגין. הא דדבר חשוב אינו בטל, אינו אלא מדרבנן ואזלינן בספיקו לקולא. (ארוך
כלל כ"ה והרמב"ם פט"ז דמאכלות אסורות ותוספות דזבחים סוף דף ע"ג ואגודה שם ורא"ש
פרק ג"ה ורשב"א בת"ה ונ"י פ' הערל ועוד הרבה פוסקים כמו שיתבאר בסי' זה בכמה דוכתי).
כל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מהמקומות, כגון אגוזי פרך ורימוני בדן בארץ ישראל באותם
הזמנים, הוא אוסר בכל שהוא, לפי חשיבותו באותו מקום ובאותו זמן, ולא הוזכרו אלו אלא לפי
שהן אוסרים בכל שהן בכל מקום. וה"ה בכל כיוצא בהן, בשאר מקומות.

ש"ך וט"ז שם; בעיקר ט"ז ס"ק א, וש"ך ס"ק ב

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קי ס"ק א:

(א) (פמ"ג) וי"א דכל דבר שבמנין כו'. היינו כרבי יוחנן בגמרא אליבא דרבי מאיר דסבירא ליה את
שדרכו למנות שנינו פירוש שלעולם אין מוכרין אלא במנין מה שאין כן ביצה שפעמים מוכרים סל
מלא ביצים זהו בטל ולא כריש לקיש דסבירא ליה כל שדרכו למנות שנינו וביצה אסורה אינה
בטילה וזהו דעת הטור שהביא דעה זו וכן סמ"ג בשם ריצב"א אבל בש"ד סי' מ"ב וכן בהג"ה שם

בשם רוב הגאונים פסקו כר"ל וכ"פ רש"ל בא"ו שלו והש"ע שפסק כאן בתחילת הסימן דדוקא דבר חשוב כו' אינו בטל ודבר שבמנין בטל היינו כר' עקיבא בגמרא דפליג עם ר"מ ותימה עליו שבסימן פ"ו סעיף ג' פסק כמו ר"ל דכאן דביצה אינה בטילה והאידינא הוה ביצה דבר שמוכרין תמיד במנין ואפילו רבי יוחנן מודה וכן כתב רש"ל ולענין הלכה כיון דמילתא דרבנן היא כדאי הם המתירים לסמוך עליהם במקום הפסד וכמו שכתב רמ"א דלא מקרי דבר שבמנין רק אם לעולם אין מוכרין אלא במנין כר' יוחנן וכתב רש"ל דכרכשתא אף על פי שהאידינא אין מוכרין אותה אלא במנין בטילה כיון דאין אוכלין אותה אלא על ידי מילוי והוא מדברי המרדכי בפרק (שני) [קמא] דביצה:

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קי ס"ק ב:

ב (פמ"ג) בכל שהוא. כלומר אפילו בכמה אלפים אינו בטל. ודע דאיתא בש"ס פרק בתרא דעבודת כוכבים (דף ע"ד ע"א) דדברים החשובים האסורים בהנאה אם נתערבו אפילו באלף כולן אסורות בהנאה וכן מוסכם מכל הפוסקים מיהו כתבו התוס' ביבמות פ' הערל (דף פ"א ריש ע"ב) ובזבחים (דף ע"ג ע"ב) בשם הירושלמי דמותר למכור לעובד כוכבים חוץ מדמי איסור שבהן (כדלקמן סי' קל"ד גבי יין נסך) אם הוא בענין שאין לחוש שהעובד כוכבים ימכרנו אח"כ לישראל וכ"כ רבינו שמשון והברטנורא בסוף ערלה וכן הוא באגודה פרק התערובות ובנ"י פ' הערל וכ"כ הר"ן ס"פ כל הצלמים וכן כתב בפרק בתרא דעבודת כוכבים בשם הראב"ד והסכים כן וכ"כ הראב"ד בהשגות פ"ו מהמ"א ד"ז ובכ"מ שם כתב דגם הרמב"ם סובר כן ודלא כבעל מגדול עוז שכתב שם דברים מעורבבים בלא טעם מיהו מה שכתב הראב"ד בהשגות שם דה"ה דתקנתא דר' אליעזר דהיינו יולין הנאה לים המלח מהני בכל האיסורים הוא כדעת הרשב"ם שהביאו התוס' ור"ן שם אבל אין כן דעת התוס' והפוסקים הנ"ל שם אלא ס"ל דדוקא בעבודת כוכבים שתופסת דמי' סגי ליה בפדיון הולכת הנאה לים המלח ולא בשאר איסורים וכן דעת הרא"ש ס"פ כל הצלמים דלא כהלבוש בא"ח סימן תמ"ה ס"ב שכתב גם גבי פת שנאפה בגחלי חמץ דנ"ל דסגי בהולכת הנאה לים המלח ומותר בהנאה עכ"ל דליתא דלא קי"ל הכי אלא בעבודת כוכבים דתופסת דמי' ועמ"ש בא"ח ר"ס תמ"ז ולקמן סי' קמ"ב ס"ק ח':

בעלי חיים:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קי סעיף ב
בעלי חיים שנתערבו באחרות, ונשחטו, בטל חשיבותן ובטלין; והוא שנשחטו בשוגג. (ודוקא בעלי חיים קטנים, שאינם ראויים להתכבד לאחר שחיטתן) (ארוך כ' כה).

בית יוסף

בית יוסף יורה דעה סימן קי אות ב ד"ה בעלי חיים
ב בעלי חיים שנתערבו באחרים ונשחטו בטל חשיבותן וכו'. כ"כ הרשב"א בתורת הבית (הארוך ב"ד ש"א יד., קצר שם י:) מדאמרינן (פ"ג דערלה מ"ח) נתפרדו הרמונים נתפצעו האגוזים בשוגג יעלו במזיד לא יעלו וא"ת היכי קאמר דכשנשחטו בטל חשיבותן דהא אף על גב דבטל מינייהו חשיבות ב"ח אכתי אית בהו חשיבות חתיכה הראויה להתכבד וי"ל דהרשב"א לטעמיה דסבר דכבש שלם לא חשיב ראוי להתכבד כמו שנתבאר בסימן ק"א (קס: ד"ה ובענין חתיכה) וכבר כתב שם רבינו שהרא"ש חולק בזה ולפי דעתו אף ע"פ שנשחטו לא בטלו עד שיחתכו לחתיכות שאינן

ראויות להתכבד ויש לתמוה על רבינו שסתם וכתב שאם נשחטו בטל חשיבותן דמשמע שאע"פ שהם שלימים בטלים ובסימן ק"א פסק כהרא"ש דכבש שלם חשיב ראוי להתכבד:

ט"ז יורה דעה סימן קי ס"ק ב

(ב) (פמ"ג) ודוקא בעלי חיים קטנים. חילוק זה הכריחו מדכתב הטור בסימן ק"א דכבש שלם אינו בטל והך קטנים דכאן צריך לומר כמו צפרים קטנים ולא תרנגולת דהא בתרנגולת כתב לעיל דאינה בטלה ורש"ל פרק ג"ה סימן (י"א) [נ"א] תירץ בזה דלעיל מיירי בכבש שהופשט והוא שלם עדיין אבל כאן מיירי שלא הופשט ממילא מחוסר מעשה גדול ודומה למה שפסק לעיל תרנגולת בנוצתה דבטילה וכל שכן כאן דכבש בצמרה הוה מחוסר מעשה גדול טפי. ולי נראה דחשיבות של בעל חי הוא חשיבות בפני עצמו דהיינו אם הוא דבר כחוש ואינו ראוי לאכילה ממילא אין לו חשיבות מצד חתיכה ראויה להתכבד כשנשחט רק כ"ז שהוא חי יש לו חשיבות מצד שהוא בעל חי ועל זה אמר הטור דכאן שהוא חשוב מצד בעל חי בטל חשיבותו כשנשחט אבל אם יש לו חשיבות מצד ראויה להתכבד זה כתבו כבר בסי' ק"א:

ש"ך יורה דעה סימן קי ס"ק יג

יג ודוקא ב"ח קטנים כו'. כתב הב"ח יש לתמוה דבסי' ק"א ס"ג פסק דאפי' תרנגולת בנוצתה בטיילה וכ"ש כבש בעורו וצמרו וכנראה דדבריו סותרים זא"ז עכ"ל ולק"מ דהא כתב בת"ח כלל מ"ב סוף דין ג' דהא דכבש בעורו וצמרו בטל היינו דוקא משום חה"ל (ר"ל משום דצריך תיקון גדול ומחוסר מעשה גדול לכשתהיה ראויה להתכבד) אבל מ"מ אינו בטל מטעם דבר שבמנין (כיון דחשוב הוא דלענין דבר שבמנין לא איכפת במאי דמחוסר מעשה) כדלקמן כלל מ"ב (ונ"מ אם הוא במקום שאין מוכרים אותו במנין בטל) עכ"ל וכ"כ בסוף כלל מ"ב דוקא ב"ח קטנים שלאחר שנשחטו בטל חשיבותן ולא הוי אח"כ חתיכה הראויה להתכבד או דבר שבמנין כו' לזה כתב כאן ודוקא ב"ח קטנים שאינן ראויין להתכבד ר"ל לא חשיבי וא"כ לא הוה דבר שבמנין ולעיל סי' ק"א לא כתב דבטל אלא מטעם חה"ל וזה ברור ומ"מ לענין דינא ע"ל סימן ק"ח ס"ק ח':

חתיכה הראויה להתכבד

האם חתיכה הראויה להתכבד אינה בטלה? מדוע? מהו היחס בין דין זה ובין דין "דבר שבמניין"? במקורות אלו, ננסה לדון ביסוד דין חתיכה הראויה להתכבד. בשיעור נפרד, ננסה לדון בפסק ההלכה – לשם כך לימדו את שו"ע ק"א, סעיפים א-ג, ו, ואת הטור והבית יוסף, הש"ך והט"ז.

משנה בחולין צו:

וכן חתיכה של נבלה, וכן חתיכה של דג טמא שנתבשלה עם החתיכות, בזמן שמכירין – בנותן טעם, ואם לאו – כולן אסורות, והרוטב בנותן טעם.

חולין ק. "וכן חתיכה של נבלה... אבל גיד אימא לא, צריכא".

ר"ן על הר"ף מסכת חולין דף לו עמוד ב

ותבטל ברובא הא ניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר ומפרקין שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים והכי פירושה הניחא למ"ד התם בריש מס' ביצה [דף ג ב] עלה דההיא דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרים כולן ידלקו דברי ר"מ וחכ"א יעלו בא' ומאתים שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ר"ע אומר שבעה ואלו הן אגוזי פרך ורמוני בדין וחביות סתומות וחלפי תרדין וקולחי כרוב ודלעת יונית רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית ופליגי רבי יוחנן וריש לקיש עלה אליבא דר' מאיר דרבי יוחנן סבר דרבי מאיר את שדרכו לימנות קאמר כלומר דדוקא מה שאינו נמכר לעולם אלא במנין קאמר ר' מאיר דלא בטיל אבל מה שנמכר לפעמים באומד אף על פי שלפעמים נמכר במנין בטיל וריש לקיש פליג עליה ואמר כל שדרכו לימנות לפעמים לר' מאיר לא בטיל ומש"ה קאמרין הכא דהניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו איכא למימר דמתני' ר' מאיר היא דחתיכה מכל שדרכו לימנות היא אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר דחתיכה לאו מאת שדרכו לימנות היא ואפילו כרבי מאיר לא אתיא ומפרקין שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים כלומר ור' מאיר מודה בהא דאע"ג דלא הויה מאת שדרכו לימנות כיון שהיה חשובה להתכבד בה בפני האורחים אינה בטלה מיהו כרבנן לא מתוקמא דלרבנן אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ולא עדיפא חתיכה זו אף על פי שראויה להתכבד מחבילי תלתן דבטלים אליבא דרבנן וכיון דסתם מתניתין רבי מאיר ורבי יוחנן וריש לקיש נמי פליגי אליביה בכל שדרכו ואת שדרכו קי"ל כותיה ואליבא דר' יוחנן דאת שדרכו לימנות מקדש.

רשב"א בתורת הבית (ד', א, עמ' 26):

ומכל מקום את שדרכו לימנות וכל שדרכו לימנות הוא ענין אחד, וחתיכה הראויה להתכבד בפני האורחים הוא דבר אחר ואף לר' יוחנן דאמר דלא אמרין כל שדרכו

לימנות ואין אנו אוסרין תערוכתה מצד חשיבות זה, אילו יש לה חשיבות אחר מצד שראויה להתכבד בפני האורחים מורה הוא שאינו עולה. ואם כן אותה חתיכה כיון שראויה להתכבד בה על כרחינו טעם אחר יש לה בעלייתה.

רא"ש מסכת חולין פרק ז

סימן לו

לו והא דאמר חתיכה הראויה להתכבד אין בטילה הני מילי שאסורה מחמת עצמה כגון נבילה ובשר בחלב וכיוצא בהן אבל חתיכת היתר שקבלה טעם מן האיסור אף לדברי המפרש דחתיכה נעשית נבילה בטילה היא בששים כשאר איסור. ובחתיכה הראויה להתכבד רבו דעות יש מן הגדולים שאמרו דוקא חתיכת איסור שנתבשלה עם חתיכת היתר הראויה לכבד בה אורחים אבל חתיכה חיה ואפילו שלימה בטלה רוב ודברי הבל הם דהא דקאמר ראוי להתכבד בפני האורחים לאו למימר שתהא ראויה כמו שהיא עתה אלא משום שיעור נקטינן דגדולה כי האי שראויה ליתן לפני אורח נכבד אחר שנתבשל חשובה כזאת שדרכו למנות ולא בטלה. ומשום שהיא חיה לא בטיל חשיבותא. מידי דהוה אששה דברים שמקדשים המנוין בפרק בתרא דערלה משום דחשיב את שדרכו למנות ובכללן חלפי תרדין וקולחי כרוב ודלעת יוונית. ובחיין איירי דתרדין וכרוב ודלעת אין דרך לבשולן שלימין אלא מחתכין אותן לחתיכות דקות ואז בטילי אלא ע"כ בחיין איירי ולא חזו השתא לאכילה אפילו הכי לא בטלי משום חשיבותא ה"ה נמי חתיכה הראויה להתכבד בפני האורחים לא בטל חשיבותה אף על גב דלא חזי השתא לאורחים.

[רמב"ן שם]

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה ג
דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא שבעה דברים ואלו הן: אגוזי פרך, ורמוני בדן, וחביות סתומות, וחלפות תרדין, וקולחי כרוב, ודלעת יוונית, וככרות של בעל הבית.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה ה
וכן חתיכה של נבלה או של בשר בהמה או חיה או עוף או דג הטמאין שנתערבה בכמה אלפים חתיכות הכל אסור עד שיגביה אותה חתיכה, ואחר כך ישער השאר בששים, שאם לא הגביהה הרי הדבר האסור עומד ולא נשתנה והחתיכה חשובה אצלו שהרי מתכבד בה לפני האורחין.

כסף משנה הלכות מאכלות אסורות פרק טז הלכה ג
[ג] דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא ז' דברים ואלו הם אגוזי פרך וכו'. בפ"ג דערלה (משנה ו' ז') תנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרים כלם ידלקו דברי ר"מ וכו' וחכ"א אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ר"ע אומר שבעה ואלו הן אגוזי פרך רמוני בדן וחביות סתומות וחלפות תרדים וקולסי כרוב ודלעת יוונית ר"ע אומר אף ככרות של בעל הבית. ואתמר עלה (ביצה ג'): ר' יוחנן אמר את שדרכו לימנות שנינו ור"ל אמר כל שדרכו לימנות שנינו פירוש אליבא דר"מ פליגי ר"י ור"ל דר"י סבר דר"מ את שדרכו לימנות קאמר כלומר דדוקא מה שאינו נמכר לעולם אלא במנין קאמר ר"מ דלא בטיל אבל מה שנמכר לפעמים באומד אף על פי שלפעמים נמכר במנין בטיל ור"ל פליגי ואמר כל שדרכו לימנות אפי' לפעמים לא בטיל לר"מ.

ומייתי גמרא להאי מתניתין ומאי דאתמר עלה בפ"ק דביצה ובפ' הערל (דף ע"ג) ובפרק התערובות ובדוכתי אחריני ולכאורה משמע דכיון דפליגי ר"י ור"ל אליבא דר"מ הלכתא כותיה וכדברי ר' יוחנן דאמר את שדרכו לימנות שנינו וכן פסק סמ"ג.

אבל דעת רבינו דלא קי"ל כר"מ במקום חכמים ור"ע ואף על גב דפליגי ר"י ור"ל בפירוש דברי ר"מ אינו הכרח לומר דס"ל דהלכתא כוותיה נגד חכמים ור"ע ובפלוגתא דחכמים ור"ע פסק כר"ע דשבעה דברים בלבד הן שאוסרים בכל שהן מפני שהן דבר חשוב וכתב דה"ה לחתיכה הראויה להתכבד שהיא אוסרת בכל שהוא מפני שהיא חשובה וכן גיד הנשה מפני שהוא בריה בפ"ע חשיב ולא בטיל וכן כל בע"ח חשובים הם ואינם בטלים. וכתב עוד יראה לי דכל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מן המקומות וכו'.

ובהכי ניחא לדעתו ז"ל למה לא מנו חכמים במשנה חתיכה הראויה להתכבד ובריה דקי"ל דלא בטלי דהנך מילי שמנו לא מנאום אלא לדוגמא לומר דכל דחשיב כעין הנך לא בטלי ואף על פי שאמרו אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד לא להוציא שאר דברים נתכוונו אלא להוציא מדר"מ דאמר את שדרכו לימנות מקדש ואתו אינהו ואמרו דליתא אלא אף על פי שדרכו לימנות לא הוי חשוב בהכי עד שיהיה כ"כ חשוב כמו ששה או שבעה דברים הללו.

וא"ת א"כ מאי אתא ר"ע להוסיף ככרות של בעל הבית הא כיון דחשיבי ודאי לרבנן נמי לא בטלי דהא אמרת דששה דברים לאו דוקא אלא אינהו וכל דחשיבי כוותיהו ועוד דלישנא דאינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ששה דברים דוקא משמע ועוד מאי שנא דכל הנך ששה דברים או שבעה דנקטי רבנן ור"ע כולהו בזרע הארץ ופירי נינהו.

לכן נ"ל משום דר"מ איירי בחבילי תלתן שהם מזרע הארץ וקאמר דמקדשין בכל שהן אינהו וכל דכוותיהו אתו רבנן לאיפלוגי ואמרי דלא משכחת בזרע הארץ ופרי העץ שיקדש בכל שהוא אלא הנך ששה דברים בלבד דחשיבי טובא אבל כל שאר דברים שבזרע הארץ ופרי העץ בטלים ואפילו ככרות של בעל הבית דחשיבי כיון דלא חשיבי כי הנך ששה דברים ממש ור"ע מוסיף ככרות של בעה"ב משום דס"ל דחשיבי כי הנך ששה דברים ממש או שהוא סובר דאע"ג דלא חשיבי כי הנך ששה דברים ממש כיון דחשיבי טובא טפי מכל שאר מינים שבזרע הארץ ופרי העץ מקדש בכל שהו וסובר רבינו דאע"ג דנקטו בדוקא הנך ששה דברים היינו משום דהנך חשיבי בכל דוכתא אבל אין הכי נמי שאם בשום מקום חשיב להו אי זה מין שהוא מזרע הארץ ופרי העץ כל כך כמו חשיבותן של אלו דמקדש ולא בטיל ומינה נשמע לחתיכה הראויה להתכבד ולבריה דחשיבי כי הנך ששה דברים דלא בטלי והא דלא מנו להו רבנן אף על פי שבכ"מ ובכל זמן הם חשובים משום דרבנן לא איירו אלא בדבר שגידולו מן הארץ דומיא דחבילי תלתן דאיירי ביה ר"מ כנ"ל לדעת רבינו:

חטאת: יבמות פא:

דתניא: חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות של חטאות טהורות, וכן פרוסה של לחם הפנים טמאה שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים טהורות – תעלה, רבי יהודה אומר: לא תעלה; אבל חתיכה של חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין טהורות, וכן פרוסה של לחם הפנים טהורה שנתערבה במאה פרוסות של חולין טהורות – דברי הכל לא תעלה.

לחלק ההלכתי

– אני מביא כאן את השו"ע ק"א, א-ג, וסעיף ו', אבל כדאי ללמוד בפנים, ולראות גם את הבית יוסף ואת הש"ך והט"ז.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קא

סעיף א

חתיכה הראויה להתכבד דינה כבריה, דאפילו באלף לא בטלה. ואפילו אם היא אסורה בהנאה, כיון שאם תבטל היתה מותרת וראויה להתכבד.

הגה: ואפילו אינה אסורה רק מדרבנן, אינה בטילה (ב"י בשם הרמב"ן / הרמב"ם). ואם הוא ספק אם ראויה להתכבד או לא, אזלינן לקולא (ארוך כלל כ"ה) אפילו היא אסורה מדאורייתא.

סעיף ב

אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד, אלא אם כן איסורה מחמת עצמה, כגון נבלה ובשר בחלב; אבל אם נאסרה מחמת שקבלה טעם מאיסור ולא היה בה ס' לבטלו, אפילו למי שסובר חתיכה עצמה נעשית נבלה אין לה דין חתיכה הראויה להתכבד.

הגה: ואפילו חתיכה שלא נמלחה, בטלה, דאין איסורה מחמת עצמה רק מחמת דם הבלוע בה (שם ת"ה סי' ק"ע). כל חתיכה שלא נאסרה רק כדי קליפה, בטלה, דהרי הקליפה אינה ראויה להתכבד. (סברת התוספות ובהגהות ש"ד).

סעיף ג

תרנגולת בנוצתה שנתערבה באחרות, בטלה, שהרי אינה ראויה להתכבד לפני האורחים כמות שהיא. ואף על פי שאחר שנתערבה הסירו הנוצה. וכן לא חשיבה ראויה להתכבד אלא אם כן היא מבושלת. וכן כבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי, לא חשיבה ראויה להתכבד, שאין דרך ליתן לפני האורח כבש שלם או חתיכה גדולה יותר מדאי. ויש חולקים בכל זה.

הגה: וכן נוהגין, מלבד תרנגולת בנוצתה דמחוסרת מעשה גדול, דנוהגים בה שהיא בטילה (טור בשם י"א ובמרדכי ובש"ד). וכן רגלים או ראש שלא נחרכו משערן. אבל אם כבר נחרכו, חשיבי חתיכה הראויה להתכבד, אפילו לא נמלחו עדיין. ואפילו כבש שלם אינו בטל (בהגהות ש"ד). מיהו רגלים של עופות, מלבד רגלי אווז, וכן רגלי בהמה דקה במדינות אלו, לא חשיבי כלל, ובטלים. ראש של עופות אינו חשוב, ובטל (ארוך כלל כ"ה).

סעיף ו

הא דבריה וחתיכה הראויה להתכבד לא בטלי, דוקא בעודם שלמים, אבל אם נחתכו או נתרסקו עד שנאבדה צורתן, בטלי, דתו לא חשיבי. ואפילו אם נתרסקו לאחר שנתערבו עם ההיתר. (אפילו לאחר שנודע התערובת) (הגהת ש"ד וד"ע לאפוקי או"ה). והוא שנתרסקו שלא במתכוין לבטל האיסור, אבל אם נתכוין לכך, אסור למרסק, אם הוא שלו, וכן למי שנתרסק בשבילו. (ואין חילוק בין נתערבו במינם או שלא במינם) (ד"ע ומשמעות הפוסקים ולאפוקי או"ה).

